

Aicinājums JA Latvia skolām, kurās īsteno SMU programmu vidusskolas izglītībā, kārtot starptautisko Uzņēmējdarbības eksāmenu (ESP) kā skolēnu mācību uzņēmumu programmas novērtējumu

Uzņēmējdarbības prasmju sertifikāts (ESP) ir starptautisks sertifikāts, kas apliecina, ka to iegūst jaunieši, kuri ieguvuši vispārējo izglītību, kuriem ir reāla uzņēmējdarbības pieredze, kuri ir ieguvuši nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences uzņēmējdarbības uzsākšanai vai ir ieguvuši kompetences, kuras ļaus iekļauties darba tirgū.

Skolēni sertifikātu iegūst mācību gada beigās, ar priekšnoteikumu, ka ir izveidots un pēc tam likvidēts skolēnu mācību uzņēmumus (tas var būt 10.- 12. klases laikā) un nokārtots uzņēmējdarbības eksāmens.

Tris soļi, lai Jūsu izglītības iestāde varētu nodrošināt ESP eksāmena norisi:

1. solis. Praktiska uzņēmējdarbības pieredze – dalība JA Latvia skolēnu uzņēmumu programmā;
2. solis. Uzņēmējdarbības kompetenču novērtējums (30-40 min) – Pašnovērtējuma tests;
3. solis. Biznesa, ekonomikas un finanšu zināšanu pārbaude (45 min) – Teorijas eksāmens.

Kā tehniski notiek pieteikšanās eksāmenam?

1. Skolotājs reģistrē profilu esponline.eu, kā arī nosūta ziņu uz linda@jalatvia.lv reģistrācijas koda saņemšanai;
2. Skolotājs var atvērt savu profilu un aicināt skolēnus reģistrēties eksāmena lapā, izveidot reģistrācijas kodus;
3. Skolēniem ir iespēja ieiet savos profilos un veikt pašnovērtējuma testu;
4. Skolotājs var iepilnīt eksāmena norisi ērtākajos datumos un laikos, aktivizēt eksāmenu;
5. Skolēni pieslēdzas savos profilos klātienē, skolotāja vadībā un veic eksāmenu.

Sīkāka informācija par eksāmena pieteikšanu un sistēmu (prezentācija) lejupielādējama [šeit](#).

Skaidrojums

ESP iegūšanas noteikumi

ESP ietver pieredzi JA Latvia skolēnu mācību uzņēmumu programmā izglītības iestādēs, kā arī uzņēmējdarbības kompetenču pašnovērtējumu, uzņēmējdarbības, ekonomikas un finanšu zināšanu pārbaudi testa un aprēķinu veidā.

Par JA Latvia skolēnu mācību uzņēmumu programmas norisi

Skolēni JA Latvia SMU programmā apgūst un praktiski īsteno savu biznesa ideju. Strādājot grupās, skolotāju un biznesa mentoru vadībā, skolēni izveido savu uzņēmumu. Šīs programmas ietvaros viņi attīsta spēju ģenerēt idejas un pārvērst tās darbībā. Viņi iemācās strādāt komandā, uzņemties iniciatīvu un uzņemties atbildību. Viņi piedzīvo, ko nozīmē vadīt reālu uzņēmumu. Viņi saprot, kā ekonomika un finanses veicina uzņēmuma panākumus. Viņi praktiski pielieto matemātikas, dabas zinību, valodas, rakstīšanas, tehnoloģiskās vai specializētās prasmes.

Programmu atbalsta mentori no biznesa vides, kuri reālos SMU pasākumos CITS BAZĀRS sniedz padomus SMU dalībniekiem, kā attīstīt produktu un biznesu.

Skolēnu mācību uzņēmumu dalībnieku ieguvumi

Ar uzņēmējdarbības palīdzību tiek atrisinātas problēmas sabiedrībā. Skolēni piedzīvo sava uzņēmuma vadīšanu (vienu mācību gadu), viņi paši atklāj, kā uzņēmums darbojas, un gūst ieskatu par to, kā viņu talantus varētu izmantot biznesa izveidošanai. Iegūtais Eiropā atzītais sertifikāts apliecina uzņēmējdarbības kompetences apguvi, to ir atzinušas Latvijas augstskolas, un tas skolēniem sniegs dažādas priekšrocības, stājoties augstskolā un izvēloties ekonomikas un biznesa virziena studiju programmas.

Skolēni iegūst padomdevējus, biznesa mentorus, gūst labāku pārskatu par savām karjeras iespējām, uzzina, kādas prasmes ir nepieciešamas, lai gūtu panākumus, un galvenais - sāk uzskatīt uzņēmējdarbību par potenciālu karjeras iespēju. Papildus ieguvumi:

- *LinkedIn* atzīme - ESP ir atzīts sertifikāts *LinkedIn* platformā;
- priekšrocības iestājoties Latvijas un Eiropas augstskolās;
- studiju atlaides un priekšrocības uzņemšanā sadarbības augstskolās;
- prakses vietas, mentoringi, piekļuve inkubatoriem Latvijas un Eiropas lielāko darba devēju un uzņēmēju organizāciju sertifikāta novērtējums (*LDDK*, *LTRK*, *EuroChambers* u.c.);
- piekļuve JA Worldwide absolventu tīklam *Gather* ESP sertifikātu ieguvējam ir atsevišķa atzīme starptautiskajā absolventu platformā. Platforma piedāvā dažādus konkursus, konferences, tīklošanās pasākumus.

ESP sertifikāta ieguvumi skolotājiem

- Novērtējuma rīks ESP ir noderīgs rīks skolotājiem, lai novērtētu skolēna progresu mācību gada laikā;
- atbalsts individuālajām prasmēm - ESP rezultāti var palīdzēt skolotājiem ņemt vērā skolēnu stiprās un vājās puses mācību procesā;
- stimulē refleksiju un izaugsmi. Skolotāji var izmantot ESP rezultātus, lai pārdomātu savu audzēkņu mācības un noteiktu jomas, kas uzlabotu mācīšanās pieredzi nākamajam gadam;
- skolēnu iesaiste un rezultāti tiek ņemti vērā, vērtējot nomināciju Gada uzņēmējdarbības skolotājs;
- 12 stundu tālākizglītības kursu apliecības – SMU kā mācību metodes izmantošana specializētā vidusskolas kursā – uzņēmējdarbības pamati, starptautiskā Uzņēmējdarbības prasmju Sertifikāta (ESP) iegūšanai. Skolotājiem, kuri organizējuši eksāmenu un kuru skolēni kārtājuši eksāmenu.

Pašnovērtējums un gala eksāmens

JA Latvia skolēnu mācību uzņēmumu programmas beigās skolēni izmanto pašnovērtējumu, lai novērtētu savas kompetences, kāds ir viņu progress visa gada garumā. Pēc pašnovērtējuma pabeigšanas skolēni var nolemt piedalīties eksāmenā un apliecināt savas uzņēmējdarbības, ekonomikas un finanšu zināšanas un prasmes.

Pastāv tieša saikne starp uzņēmējdarbības pieredzi, darbojoties SMU programmā, un uzņēmējdarbības jautājumiem eksāmenā. Tāpēc eksāmena jautājumi ir vērsti uz prasmēm balstītiem uzdevumiem, uzsvaru liekot uz lietišķo izpratni un praktiskajiem scenārijiem, nevis tikai zināšanu un faktu atsaukšanas vērtēšanu. Lai iegūtu sīkāku informāciju par eksāmena saturu, skatiet ESP programmu un tiešsaistes demonstrāciju.

Eksāmena saturs

Eksāmens kā uzņēmējdarbības prasmju pārbaude ir iekļauts Eiropas skolu mācību saturā 30 pasaules valstīs. Eksāmenu interneta vidē varēs kārtot sākot ar aprīli, un tajā ir iekļauti 24 jautājumi.

Lai veiksmīgi, ar augstāku punktu skaitu, nokārtotu eksāmenu, aicinām skolotājus un skolēnus piedalīties tiešsaistes vebināros, kuros sadarbībā ar *RTU Rīgas Biznesa skolas* mācībspēkiem skaidrosim eksāmena tēmas. Zināšanas uzņēmējdarbības eksāmenā tiks vērtētas četrās kategorijās:

1. izpratne par finanšu plānošanu;
2. biznesa idejas radīšana, attīstīšana, tirgus izpēte un mārketingis;
3. biznesa uzsākšanas pamatprincipi, izpratne par juridiskajiem un lietvedības jautājumiem;
4. vispārēja izpratne par uzņēmumu darbības pamatprincipiem.

Katra eksāmena tēma ir jau mācību gadu laikā iekļauta mācību saturā un izpratne radīta, darbojoties skolēnu mācību uzņēmumā. Savukārt vebināros plānojam skaidrot šādas tēmas:

1. dizaina domāšana;
2. stratēģiskā plānošana;
3. mārketingis.

10.martā norisinājās **vebinārs skolotājiem** par uzņēmējdarbības eksāmenu, tā ieraksts pieejams profilos *jalatvia.lv*.

8., 11. un 12.aprīlī norisināsies **vebināri skolēniem** par dažādām tēmām, pieteikšanās tiem pieejama šeit - <https://forms.gle/9CwUrvXbZbX76VmB8>

Uzņēmējdarbības prasmju novērtēšanas eksāmenu ESP Latvijā īsteno izglītības organizācija *Junior Achievement Latvia* kopā ar starptautisku finanšu un ekonomikas analītikas uzņēmumu *FactSet*. Skolotājiem un skolēniem eksāmenam gatavoties palīdz *RTU Rīgas Biznesa skola*.

Papildu informācija:

Inga Bolmane,
JA Latvia programmu direktore
Tālrunis: 22070040
E-pasts: inga@jalatvia.lv